

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЗАХАРЕВИЧ МИКОЛА АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК: 378.015.31(043.5)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА У ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Умань – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
Грітченко Анатолій Григорович,
Хмельницький національний університет,
завідувач кафедри теорії та методики трудового і
професійного навчання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Шерман Михайло Ісаакович,
Херсонський державний університет,
професор кафедри інформатики, програмної
інженерії та економічної кібернетики;

кандидат педагогічних наук, доцент
Лола Віталій Григорович,
Бердянський державний
педагогічний університет,
доцент кафедри технічних
дисциплін.

Захист відбудеться “25” квітня 2014 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 74.053.01 в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини за адресою: 20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Садова, 2.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Садова, 2).

Автореферат розіслано “21” березня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. М. Коляда

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У нових умовах формування професійно значимих якостей випускника вищого закладу освіти навчання повинне бути орієнтованим не лише на обсяг і повноту конкретного знання, а й на здатність до творчої професійної діяльності, готовність до впровадження інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній педагогічній роботі, самостійного поповнення знань, вміння ставити і вирішувати різноманітні завдання, висувати альтернативні рішення, виробляти критерії добору найбільш ефективних методичних прийомів.

Про необхідність активного впровадження сучасних форм, методів, засобів і технологій навчання йдеться, зокрема, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Адже застосування новітніх засобів і методів навчання є однією з визначальних тенденцій у розвитку освітніх систем розвинутих країн, зумовлених об'єктивними чинниками соціально-економічного розвитку, насамперед зростанням темпів оновлення загальних і професійних знань. Тому використання у навчальному процесі на всіх рівнях інформаційно-комунікаційних технологій та інноваційних методів роботи, що спираються на ці технології, може відіграти значну позитивну роль у реформуванні різних сфер освітньої діяльності – від забезпечення ефективного моніторингу до створення цілісних систем забезпечення доступу до освітніх ресурсів та обміну передовим педагогічним досвідом і методичними матеріалами.

До арсеналу інформатизації освіти належать мультимедіа-засоби доступу до навчальних матеріалів (передусім, електронні бібліотечні системи), засоби візуалізації, інструменти роботи з різноплановим освітнім контентом (як в рамках самого навчального процесу, так і для підготовки до занять вчителів і викладачів), а також широкий спектр мультимедіа-засобів забезпечення сучасної дистанційної освіти, у першу чергу, – засоби аудіо- і відеозв'язку. До кола завдань, що можуть успішно вирішуватися за допомогою мультимедіа, також належить розширення можливостей для роботи в рамках навчального процесу, зокрема, і в дистанційній освіті – як на рівні викладач-студент, так і по горизонталі – між колегами-учителями та викладачами вищих навчальних закладів, між студентами в рамках вирішення конкретних освітніх завдань тощо.

Дослідження процесу інформатизації освіти та виявлення загальнодидактичних проблем навчання з використанням засобів інформатизації, аналіз педагогічного потенціалу інформатизації навчального процесу розкрито у працях В. Бикова, Б. Гершунського, А. Гуржія, Ю. Дорошенка, А. Єршова, М. Жалдака, Ю. Жука, Ю. Машбиця, І. Прокопенка, В. Руденка, О. Співаковського, М. Шермана та ін.

Питанням вивчення інформатики та застосування інформаційно-комунікаційних технологій у середній і вищій школі присвячено праці Н. Апатової, Л. Білоусової, С. Бешенкова, Я. Глинського, І. Зарецької, Г. Козлакової, В. Лапінського, М. Лапчика, О. Макарчука, Н. Морзе, С. Ракова, Ю. Рамського та ін.

Вирішенню проблеми застосування різних засобів навчання присвячено праці С. Архангельського, В. Беспалька, Л. Прессмана, Г. Суворової, Л. Чашко, М. Шахмаєва, М. Шермана та ін. Сьогодні з'являється дедалі більше досліджень

з упровадження новітніх засобів та технологій у навчання (В. Антонов, Р. Гуревич, А. Грітченко, О. Науменко, В. Олексенко, Н. Хміль та ін.). Названі вище дослідження стосуються питань використання аудіовізуальних засобів у професійній підготовці студентів, а також методики використання аудіовізуальних посібників. Автори переконливо доводять, що процес формування сучасного вчителя в цілому є досить складним і багатоплановим явищем, а сучасні засоби навчання та інформаційні технології можуть покращити ефективність навчально-пізнавальної діяльності.

Проте аналіз наукових досліджень та практики професійної підготовки майбутніх педагогів засвідчує недостатню розробленість як теоретичних, так і методичних складових підготовки майбутнього вчителя технологій до використання сучасних мультимедійних засобів у його педагогічній діяльності.

Виникає потреба у розв'язанні суперечностей між:

– потребою суспільства в педагогах, здатних ефективно використовувати технології мультимедіа в освітньому процесі, та реальним станом їх професійної підготовки;

– сучасними вимогами до рівня професійної компетентності вчителя технологій та усталеною методикою його підготовки у ВНЗ;

– можливостями новітніх мультимедіа-засобів у вивченні виробничих процесів та техніки і недостатньою розробленістю методики їх використання у процесі підготовки майбутнього вчителя технологій.

Враховуючи актуальність проблеми, її недостатню наукову розробленість та необхідність розв'язання вказаних суперечностей обрано тему дисертаційного дослідження – **„Підготовка майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри теорії і методики навчання технологій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини „Модернізація змісту, форм і методів навчання технологій у загальноосвітніх навчальних закладах” (державний реєстраційний номер 0112U000173). Тему дослідження затверджено вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 3 від 17.10.2011 р.) та узгоджено Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 8 від 25.10.2011 р.).

Мета дослідження – на основі теоретичного обґрунтування досліджуваної проблеми визначити та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності.

Гіпотеза дослідження. Ефективність процесу підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності визначається такими організаційно-педагогічними умовами: удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа шляхом введення спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”; включення майбутніх учителів у пізнавальну діяльність з вивчення мультимедійних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних

методів; формування в майбутніх учителів установки на саморозвиток компетентності з мультимедійних технологій під час педагогічної практики.

Відповідно до мети та гіпотези визначено такі **задачі дослідження**:

1. З'ясувати стан розробленості досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній літературі, уточнити зміст ключових понять дослідження.

2. Розкрити сутність мультимедіа як різновиду інформаційно-комунікаційної технології.

3. Визначити критерії, показники та схарактеризувати рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа.

4. Розробити модель, обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа у майбутній професійній діяльності.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів технологій у вищому педагогічному навчальному закладі.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності.

Відповідно до визначених задач і для перевірки гіпотези використані такі **методи дослідження**:

– *теоретичні* – аналіз філософської, психологічної, педагогічної та спеціальної літератури для порівняння та зіставлення різних поглядів на обрану проблему дослідження, визначення сутності інформаційно-комунікаційних та мультимедійних технологій, професійної компетентності, з'ясування ступеня дослідженості означеного питання;

– *емпіричні методи* – діагностичний (анкетування, інтерв'ювання, бесіда, тестування, самооцінка, експертна оцінка), обсерваційний (пряме, непряме і тривале педагогічне спостереження), праксиметричний (аналіз педагогічної практики), що дало змогу визначити рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи) для виявлення результативності дослідно-експериментальної роботи;

– *статистичні* – методи статистичної обробки даних для встановлення вірогідності результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності (удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа шляхом введення спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”; включення майбутніх учителів у пізнавальну діяльність з вивчення мультимедійних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних методів; формування в майбутніх учителів установки на саморозвиток компетентності з мультимедійних технологій під час педагогічної практики); розроблено модель підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності, яка охоплює мету, завдання,

компоненти, блоки, етапи, форми, методи та результат; охарактеризовано критерії та показники сформованості професійної компетентності студентів до застосування мультимедіа у майбутній професійній діяльності;

– *уточнено* сутність поняття „професійна компетентність майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа” як інтегративна характеристика особистості, що проявляється в сукупності предметно-спеціальних знань, умінь і навичок, які відображають його здатність і готовність приймати ефективні рішення, застосовувати оптимальні методи і способи професійної педагогічної діяльності з використанням засобів мультимедіа;

– *набули подальшого розвитку* знання про зміст, форми і методи професійної підготовки майбутнього вчителя технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що структуровані та апробовані в дисертаційному дослідженні авторська програма спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій” та методичний посібник „Мультимедіа на уроках технологій” можуть бути використані викладачами та студентами вищих педагогічних закладів освіти, вчителями загальноосвітніх шкіл у навчальному процесі.

Результати дослідження можуть бути використані при викладанні дисциплін: „Методика навчання технологій”, „Основи теорії технологічної освіти”, „Наукові засади теорії і методики навчання технологій”, „Технічні засоби навчання” для майбутніх учителів технологій, а також у системі післядипломної педагогічної освіти.

Результати дослідження *упроваджено* у навчальний процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 2242/01 від 31.12.2013 р.), Державного вищого навчального закладу „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” (довідка № 1332 від 30.12.2013 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 1792 від 11.10.2013 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 264 від 05.12.2013 р.).

Особистий внесок здобувача. У статті „Підвищення педагогічної ефективності навчання при використанні мультимедіа” (2012, співавтор А. Грітченко) автором розкрито особливості, види та методика використання мультимедіа у навчальному процесі.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження було представлено у доповідях та повідомленнях на науково-практичних конференціях та педагогічних читаннях різного рівня: *міжнародних* – „Технологическое образование: теория и практика” (Ульяновськ, 2013), „Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи” (Хмельницький, 2013); *всукраїнських* – „Інформаційно-комунікаційні технології навчання” (Умань, 2011), „Проблеми підготовки сучасного вчителя” (Умань, 2011), „Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід роботи” (Умань, 2012), „Психолого-педагогічні проблеми сільської школи” (Умань, 2012), II Всеукраїнські Морозівські педагогічні читання (Київ, 2012), „Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів” (Умань, 2012), „Науково-дослідна робота в системі підготовки

фахівців в природничій та технологічній галузях” (Бердянськ, 2013), „Проблеми та перспективи професійної освіти в сучасних умовах” (Умань, 2013), „Актуальні проблеми профільної та професійної підготовки учнів” (Умань, 2013).

Публікації. Основні положення дисертації та результати дослідження відображено в 7 публікаціях (6 одноосібних), з яких 6 відображають основні наукові результати, 1 – апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (324 найменування, з них 6 – іноземною мовою), 10 додатків на 33 сторінках. Загальний обсяг роботи – 250 сторінок, з них 179 – основного тексту. Робота містить 4 таблиці, 8 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, її зв’язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, задачі, об’єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано відомості про апробацію результатів дослідження, публікації автора, структуру та обсяг дисертаційного дослідження.

У **першому розділі** – *„Підготовка майбутнього вчителя до використання мультимедіа у професійній діяльності в контексті технологічної освіти”* – проаналізовано сучасні наукові джерела, в яких розкривається сутність технологій мультимедіа; розкрито особливості використання мультимедіа в технологічній підготовці учнів; запропоновано визначення професійної компетентності майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у процесі трудового навчання.

У результаті аналізу психолого-педагогічної літератури (В. Биков, М. Бухаркіна, Г. Громов, Р. Гуревич, А. Грітченко, В. Заболотний, І. Захарова, І. Зимняя, М. Жалдак, М. Кадемія, В. Клочко, Л. Коношевський, В. Кухаренко, В. Лола, М. Мойсєєва, Л. Морська, А. Петров, О. Подзигун, Є. Полат, І. Роберт, С. Сисоєва, В. Сумський, Д. Чернілевський, Л. Халяпіна, А. Хуторський, Л. Шевченко, М. Шерман та ін.) встановлено, що людство перейшло в епоху інформатизації – період свого розвитку, який спрямований на повне використання достовірного, вичерпного і сучасного знання в усіх суспільно важливих галузях людської діяльності. Завдяки цьому, потребує збільшення число зайнятих в інформаційному середовищі, відбувається інтелектуалізація багатьох видів праці, підвищення вимог до загальноосвітньої та професійної підготовки фахівців на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Однією з основних умов успішної реалізації державної політики у сфері розвитку інформаційного суспільства є забезпечення навчання, виховання, професійної підготовки людини до роботи в інформаційному суспільстві.

Тому інформатизація освіти, як невід’ємна складова інформатизації суспільства, має забезпечити функціонування людини в умовах існуючого сучасного техноінформаційного простору і, перш за все, зорієнтувати розвиток освіти на впровадження в навчальний процес нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Інформатизація освіти, по-перше, має суттєво удосконалити зміст, організаційні форми і методи навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю, а також охопити усі можливі напрями сфери діяльності учнів, учителів, керівників навчальних закладів та установ. Однією з найсуттєвіших складових інформатизації вищих навчальних закладів є інформатизація навчально-виховного процесу – створення, впровадження та розвиток комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій, побудованих на базі інформаційних та комунікаційних технологій.

Це ставить нові вимоги до професійних якостей і рівня підготовки педагогів, вимагає суттєвого оновлення їх роботи. Одним з вирішальних факторів ефективного використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі є знання та вміння вчителя, який застосовує ці технології, раціонально поєднувати їх із традиційними. Адже одним з головних засобів досягнення високого рівня педагогічної майстерності є використання в педагогічній діяльності інформаційних та комунікаційних технологій, системи методів і способів збору, накопичення, зберігання, пошуку, передачі, обробки і видачі інформації за допомогою технічних засобів і комунікаційних ліній зв'язку (локальні і глобальні мережі та ін.).

Аналіз трактувань суті інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в окремих визначеннях дає змогу стверджувати, що у науковців відсутній однозначний підхід до їх трактування, хоча проглядається певний синтез, інтеграція концептуальних уявлень і ознак щодо визначення сутності інформації та інформаційних технологій. Це є характерним явищем при становленні будь-якого нового поняття, в тому числі й інформатики, що інтегрує різноманітні теоретичні та практичні аспекти ІКТ.

Узагалі, ІКТ можна визначити як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією.

Важливою складовою та різновидом інформаційно-комунікаційних технологій навчання, на думку В. Стрельникова, є мультимедіа (від англ. multimedia – багатокомпонентне середовище) – об'єднання кількох засобів подання інформації в одній комп'ютерній системі: тексту, звуку, графіки, мультиплікації, відео, ілюстрацій (зображень), просторового моделювання.

У повсякденній практиці під мультимедіа розуміють комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачу працювати в діалоговому режимі з різнорідними даними (графікою, текстом, звуком, відео), які організовані у вигляді єдиного інформаційного середовища.

Узагальнюючи думку науковців Н. Замліла, Р. Гуревича, А. Грітченка, О. Кравчука, О. Пехоти, М. Шермана та ін., можна стверджувати, що мультимедіа – це інформаційно-комунікаційна технологія, що дозволяє зберігати та працювати на одному носії з різними типами даних: реалістичними відображеннями, статичними та рухомими, високоякісним стереозвуком і, звичайно, комп'ютерною графікою, анімацією та широким спектром аудіо- та відеоефектів.

Мультимедійні програмні засоби дозволяють педагогу поєднувати текстову, графічну, анімаційну, відео- і звукову інформацію. Одночасне використання кількох

каналів сприйняття навчальної інформації дозволяє підвищити рівень засвоєння навчального матеріалу. Мультимедійні програмні засоби використовують для імітації складних реальних процесів, ситуацій, візуалізації абстрактної інформації за рахунок динамічного представлення процесів, демонструють фрагменти передач, фільмів, віртуальних екскурсій тощо. Використовують готові мультимедійні засоби, а також створюють власні.

У своєму найвищому прояві, технологія мультимедіа переростає в систему віртуальної реальності. Це комп'ютерні системи, що здійснюють не тільки зоровий та слуховий аналізатори, а й такі органи відчуття, як дотик, нюх, вестибулярний апарат тощо. В ідеалі віртуальна реальність дозволяє створити ситуації, реальність або уявність яких людина не в змозі визначити.

Майбутні вчителі технологій повинні враховувати два можливих напрями впровадження мультимедіа в навчальний процес. Перший з них пов'язаний з тим, що такі засоби включаються в навчальний процес в якості підтримки засобів у рамках традиційних методів історично сформованої системи освіти. У цьому випадку, мультимедіа-ресурси виступають як засіб інтенсифікації навчального процесу, індивідуалізації навчання і часткової автоматизації рутинної роботи вчителів, пов'язаної з обліком, вимірюванням і оцінкою знань учнів.

Впровадження мультимедіа-ресурсів у рамках другого напрямку призводить до удосконалення змісту технологічної освіти, перегляду методів і форм організації навчального процесу на уроках трудового навчання, побудові цілісних курсів, заснованих на використанні змістовного наповнення ресурсів в окремих варіативних модулях. Знання, вміння і навички в цьому випадку розглядаються не як мета, а як засіб розвитку особистості учня. Використання мультимедіа-технологій буде доцільним і призведе до підвищення ефективності навчання в тому випадку, якщо таке використання буде відповідати конкретним потребам технологічної освіти, якщо навчання в повному обсязі без використання відповідних засобів інформатизації здійснити неможливо або складно.

У результаті аналізу досвіду використання вчителями технологій мультимедіа, можна відзначити таке: процес підготовки майбутнього вчителя технологій має здійснюватися відповідно до інформатизації освіти; необхідно стимулювати інтеграцію мультимедіа для розв'язання завдань, що стоять перед сучасною технологічною освітою; у процесі підготовки майбутнього вчителя технологій важливу роль мають відігравати інформаційно-комунікаційні технології; спостерігається відсутність фундаментальної підготовки вчителів у галузі теорії і методики використання засобів мультимедіа в навчально-трудої діяльності, що не дозволяє повною мірою використовувати можливості найсучасніших технологій із метою підвищення ефективності навчання, тому педагогічні ВНЗ мають забезпечити випереджувальну підготовку майбутніх учителів технологій у цій галузі; процес підготовки майбутніх учителів технологій, побудований на основі використання мультимедіа, сприяє перетворенню студентів у активних суб'єктів педагогічного процесу, дослідників, які вміють самостійно й творчо ставити та розв'язувати широке коло завдань.

Результатом професійної підготовки майбутніх учителів до використання мультимедіа є сформованість у них відповідної професійної компетентності.

Аналізуючи роботи В. Акуленка, М. Дзугоевої, М. Жалдака, О. Зайцевої, П. Лузана, Е. Лузик, П. Сікорського, Н. Тверезовської, П. Щербаня, можна зробити висновок, що компетентність педагога з використання мультимедіа-технологій має внутрішню логіку розвитку, вона не зводиться до підсумовування її підсистем (елементів) і логіки розвитку кожної окремої підсистеми. Отже, до завдань формування професійної компетентності вчителя з мультимедіа-технологій вони відносять: збагачення знаннями й уміннями в галузі інформатики й інформаційно-комунікаційних технологій; розвиток комунікативних, інтелектуальних здібностей; здійснення інтерактивного діалогу в єдиному інформаційному просторі.

У роботі „професійна компетентність з використання засобів мультимедіа майбутнім вчителем технологій” являє собою інтегративну характеристику особистості, що проявляється в сукупності предметно-спеціальних знань, умінь і навичок, які відображають його здатність і готовність приймати ефективні рішення, застосовувати оптимальні методи і способи професійної педагогічної діяльності з використанням засобів мультимедіа.

Професійна компетентність майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа включає в себе такі три компоненти: когнітивно-мотиваційний, професійно-методичний та практично-рефлексивний.

Між компонентами існують певні функціональні зв'язки та залежності, що забезпечують її цілісність. Зазначені компоненти фіксують внутрішні механізми, що необхідні та достатні для формування професійної компетентності майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа.

У другому розділі – *„Оптимізація процесу підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності”* – представлено модель професійної підготовки майбутнього вчителя технологій до застосування мультимедіа, обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності.

Сутність поняття „педагогічне моделювання” розкривається як відображення характеристик існуючої педагогічної системи в спеціально створеному об'єкті, що є педагогічною моделлю. У нашому дослідженні моделювання розглядається як метод дослідження процесу формування компетентності вчителя технологій до використання мультимедіа, а модель – як метод пізнання, узагальнення та систематизації елементів об'єкта даного дослідження.

Модель підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа є динамічною інформаційною моделлю, що описує процеси зміни в інформаційній підготовці студентів, метою якої є формування відповідної професійної компетентності (рис. 1).

Суб'єктами підготовки виступають студенти педагогічного ВНЗ – майбутні вчителі технологій. Основна мета полягає у формуванні професійної компетентності у вчителя технологій з використання засобів мультимедіа. Мета професійної діяльності – передбачуваний результат. Мета формування компетентності з мультимедійних технологій майбутнього вчителя, відповідно до розробленої моделі, виступає її результат (продукт) – високий рівень сформованості професійної компетентності з мультимедійних технологій у майбутніх учителів.

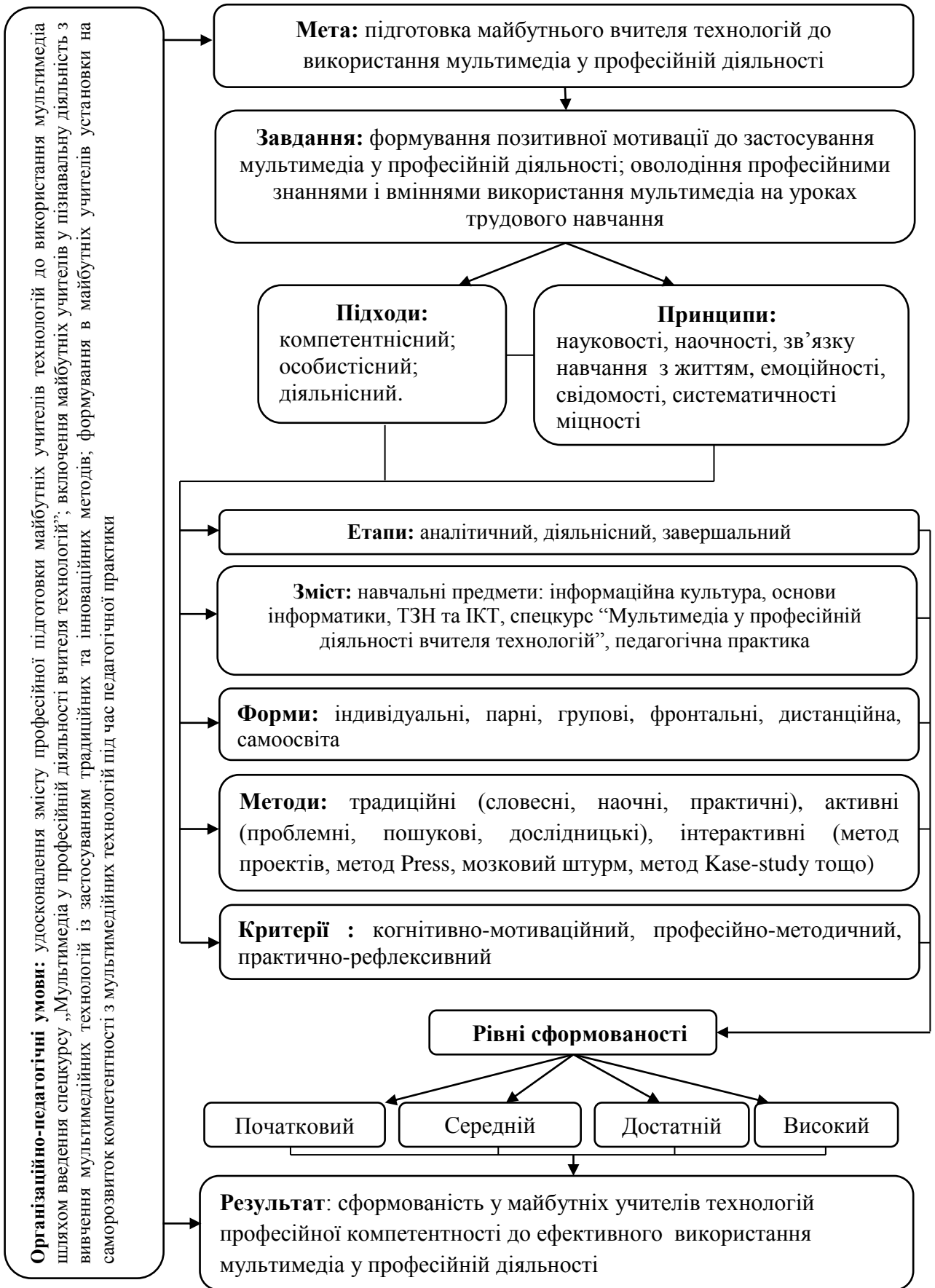

Рис. 1. Модель підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності

Зміст підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа включає такі етапи:

– *аналітичний етап* – аналіз проблемної ситуації, вибір оптимальних шляхів вирішення, визначення цілей діяльності. Теоретична підготовка студентів, зміст діяльності передбачає формування професійної компетентності з використання мультимедійних технологій, основи якої будуть необхідні в подальшій педагогічній діяльності; одночасно відбувається засвоєння когнітивного, операційного компоненту професійної компетентності з використання мультимедійних технологій – інформаційно-комп'ютерних знань і умінь, пов'язаних зі змістом курсів, що вивчаються. Також відбувається створення мотиваційної бази для подальшої роботи з формування професійної компетентності до використання мультимедіа. Головним напрямом тут є включення студента в активну теоретичну і практичну діяльність із засвоєння відповідних знань і досвіду використання мультимедіа, їх апробацію під час проходження педагогічної практики, тобто апробацію своїх можливостей. Особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи дозволяють оптимізувати процес засвоєння студентами основ мультимедіа, включити систему самооцінки, самоосвіти і самокорекції. Важливим резервом розвитку мотиваційної сфери студентів є формування особистого сенсу майбутньої професійної діяльності.

– *діяльнісний етап* – вибір технічних засобів та мультимедійних технологій, застосування знань, умінь та навичок у їх суворій відповідності з проблемою, побудова моделі, вибір алгоритму, відповідно до поставлених завдань. Зміст діяльності студентів передбачає набуття досвіду реалізації професійної компетентності з використання мультимедійних технологій у процесі вирішення проблемних ситуацій, коректування складових професійної компетентності, недоліків засвоєння яких усвідомлює студент у процесі роботи. Проектування реальної педагогічної діяльності майбутнього вчителя сприяє освоєнню творчих аспектів професійної компетентності, початок розвитку яких закладено на попередньому етапі, проте повною мірою втілено у процесі вирішення проблемних ситуацій.

– *завершальний етап* – контроль, використання набутого досвіду в конкретній педагогічній ситуації, аналіз отриманих результатів. При здійсненні контролю і систематизації отриманих результатів, зміст діяльності включає комплексну діагностику та визначення рівня сформованості професійної компетентності з використання мультимедійних технологій.

На кожному з етапів відбувається опанування мультимедійних знань і умінь. Перехід з одного етапу на інший супроводжується інверсією знань, коли здійснюється глибоке проникнення та перехід в якісно новий стан педагогічних, психологічних та інформаційних знань, взаємодією раціонального й ірраціонального знання, наповнення узагальнених теоретичних знань особливим сенсом з метою використання їх у майбутній професійній діяльності.

У дослідженні визначено й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності: удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа шляхом введення спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”;

включення майбутніх учителів у пізнавальну діяльність з вивчення мультимедійних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних методів; формування в майбутніх учителів установки на саморозвиток компетентності з мультимедійних технологій під час педагогічної практики.

Для реалізації першої умови – *удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа шляхом введення спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”* – було розроблено спецкурс „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”, який орієнтований на оволодіння студентами знань у галузі основних закономірностей процесу інформатизації суспільства й освіти та методикою використання мультимедіа у процесі трудового навчання.

Друга умова – *включення майбутніх учителів у пізнавальну діяльність з вивчення мультимедійних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних методів* – реалізовувалася на основі впровадження традиційних (словесні, наочні, практичні), активних (проблемні, пошукові, дослідницькі) та інтерактивних (метод проєктів, метод Press, мозковий штурм, метод Case-study та ін.)

Третя умова – *формування в майбутніх учителів установки на саморозвиток компетентності з мультимедійних технологій під час педагогічної практики* – передбачала становлення і розвиток у майбутніх учителів технологій установки на саморозвиток професійної компетентності з мультимедійних технологій шляхом формування їх мотиваційної сфери і формування у них рефлексивних умінь під час педагогічної практики.

У третьому розділі – **„Методика та результати дослідно-експериментальної роботи”** – розкрито методичку проведення дослідження; подано результати діагностики професійної компетентності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа на констатувальному та формувальному етапах дослідно-експериментальної роботи.

Дослідження сформованості у майбутнього вчителя технологій професійної компетентності до використання мультимедіа здійснювалося у навчально-виховному процесі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Державного вищого навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Бердянського державного педагогічного університету. Експериментальна робота проводилася з 2010 по 2013 роки. У експерименті взяли участь 324 студенти зазначених університетів, які обиралися за подібними характеристиками для дотримання об’єктивності експериментального дослідження. Були задіяні студенти освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 6.010103 Технологічна освіта.

У якості критеріїв та показників для діагностики професійної компетентності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа виділено: когнітивно-мотиваційний, професійно-методичний та практично-рефлексивний.

Когнітивно-мотиваційний критерій характеризує наявність методологічних, теоретичних і технологічних знань, які інтегрують загальні знання в галузі

інформаційно-комунікаційних технологій та педагогічні знання з використання мультимедіа, коли необхідно вирішити певне професійне завдання; відображає потреби, мотиви, установки, ціннісні орієнтири майбутнього вчителя стосовно використання ІКТ, мультимедійних технологій, фіксує інтерес майбутнього вчителя до інформаційно-комунікаційних технологій, його мотивацію на опанування означеними технологіями та їх використання при вирішенні професійних завдань, а також установку на розвиток професійної компетентності з мультимедійних технологій.

Професійно-методичний критерій охоплює вміння знаходити, опрацювати, зберігати та використовувати здобуту інформацію для досягнення педагогічно й особистісно значущих цілей, досвід методично правильно й доцільно застосовувати мультимедіа у професійній діяльності. Його сформованість визначає устремління особистості до професійного зростання за рахунок опанування новітніх потужних інструментів педагогічної діяльності та ІКТ.

Практично-рефлексивний критерій характеризує вміння здійснювати самооцінку щодо ефективності використання мультимедіа у професійній діяльності, оцінювати результати впливу мультимедіа на якість засвоєння навчального матеріалу; визначає здатність до самоаналізу власної педагогічної діяльності за рахунок її критичного аналізу та коригування.

На основі зазначених критеріїв, показників, даних експериментального дослідження нами доведена необхідність та визначено високий, достатній, середній й початковий рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа.

На етапі констатувального експерименту встановлено, що переважаючим є початковий (контрольна група – 86,9 та експериментальна група – 84,3) рівень сформованості у майбутнього вчителя професійної компетентності до використання мультимедіа. Виявлено причини такого стану: не систематизовані знання із інформаційно-комунікаційних технологій, які студенти отримали у ВНЗ; якість підготовки студентів не завжди відповідає підвищеним вимогам до використання мультимедіа у професійній діяльності; викладачами не завжди враховується необхідність володіння студентами мультимедійними засобами; неузгодженість змістового наповнення дисциплін; у навчальних програмах не передбачено оволодіння знаннями та вміннями використовувати мультимедіа у майбутній педагогічній діяльності, прослідковується лише окрема інформація про застосування знань на практиці, не розкривається їх роль у професійній діяльності, неузгоджене застосування різних видів діяльності, активних методів та різноманітних форм навчання у процесі підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності.

Аналіз результатів констатувального етапу дослідження підтвердив потребу в оновленні змісту та пошуку ефективних форм, методів і засобів удосконалення підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності.

Дослідно-експериментальна робота на етапі формувального експерименту передбачала впровадження обґрунтованих нами організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа.

Динаміку рівнів сформованості професійної компетентності до використання мультимедіа у студентів експериментальної і контрольної груп за результатами констатувального та формувального експерименту подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості професійної компетентності студентів до використання мультимедіа за результатами констатувального та формувального експерименту

Рівні сформованості	ЕГ		Динаміка	КГ		Динаміка
	Конст. експ.	Форм. експ.		Конст. експ.	Форм. експ.	
Високий	–	12,31 %	+12,31 %	–	4,55 %	+4,55 %
Достатній	–	50,9 %	+50,9 %	–	32,9 %	+32,9 %
Середній	15,7 %	26,89 %	+11,19 %	13,1 %	43,61 %	+30,51 %
Початковий	84,3 %	9,9 %	-74,4 %	86,9 %	18,94 %	-67,96 %

Аналіз даних доводить, що студенти експериментальної групи мають значно вищі результати показника високого рівня сформованості професійної компетентності до використання мультимедіа, який склав 12,31 %, у порівнянні із контрольною групою, у якій високий рівень досяг 4,55 %. Достатній рівень сформованості професійної компетентності до використання мультимедіа у студентів експериментальної групи склав 50,9 %, тоді як у контрольній групі він склав 32,9 %. Задовільний рівень сформованості професійної компетентності до використання мультимедіа у студентів експериментальної групи склав 26,89 %, тоді як у контрольній групі він склав 43,61 %. Початковий рівень сформованості професійної компетентності до використання мультимедіа у студентів експериментальної групи зменшився і зупинився на позначці 9,9 %, тоді як у контрольній групі він склав 18,94 %.

Отже, позитивна динаміка показників компетентності майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа у процесі трудового навчання, яка забезпечувалася реалізацією комплексу обґрунтованих організаційно-педагогічних умов, дає підстави стверджувати, що висунута нами гіпотеза підтверджена.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано новий підхід щодо розв'язання актуального наукового завдання, що полягає у визначенні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до застосування мультимедіа у професійній діяльності.

1. Аналіз педагогічної теорії і практики показав, що соціальний запит висуває нові вимоги до підготовки майбутніх педагогів. При цьому важливу роль відіграють не тільки фундаментальні знання майбутнього вчителя, але і його здатність до оперативного реагування на виклики дійсності, що динамічно змінюється, максимально ефективного використання інформаційно-комунікативних технологій для вирішення освітніх проблем.

З'ясовано, що у сучасній загальноосвітній школі відбувається активне упровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання: розповсюджується накопичений позитивний досвід використання педагогічних програмних засобів та інформаційно-комунікаційних технологій у загальноосвітніх курсах; учителі опановують комп'ютерну грамотність. Водночас існують невирішені проблеми щодо підготовки вчителів технологій до застосування інформаційно-комунікаційних засобів навчання у професійній діяльності.

Аналіз сутності інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій у наукових джерелах дає змогу стверджувати про відсутність однозначного підходу до їх трактування, хоча проглядається певний синтез, інтеграція концептуальних уявлень і ознак щодо визначення цих понять. У роботі інформаційно-комунікаційні технології розглядаються як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією.

2. Розкрити сутність мультимедіа як різновиду інформаційно-комунікаційної технології як комплексу апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачу працювати в діалоговому режимі з різнорідними даними (графікою, текстом, звуком, відео), які організовані у вигляді єдиного інформаційного середовища.

Доведено, що саме завдяки можливостям мультимедіа стає реальним комплексне використання різних способів сприймання навчальної інформації за рахунок збільшення площин чуттєвих реакцій, що реалізується в інтеграції часово-просторових та аудіовізуальних властивостей сприймання інформації, співвідношенні вербальних та невербальних засобів спілкування. Технології мультимедіа дозволяють осмислено і гармонійно інтегрувати різні види інформації. Це дозволяє за допомогою комп'ютера представляти інформацію в різних формах, що часто використовуються в навчанні, зокрема таких як: зображення (включаючи відскановані фотографії), креслення, карти і слайди; звукозаписи голосу, звукові ефекти і музика; відео, складні відеоефекти; анімації та анімаційне імітування.

Використання мультимедіа у процесі технологічної підготовки дозволяє учням працювати з навчальними матеріалами по різному – він сам вирішує, як вивчати матеріали, застосовувати інтерактивні можливості засобів інформатизації, реалізувати спільну роботу зі своїми однокласниками. Таким чином, учні стають активними учасниками освітнього процесу.

3. З'ясовано, що професійна компетентність майбутнього вчителя технологій

до використання мультимедіа являє собою інтегративну характеристику особистості, що проявляється в сукупності предметно-спеціальних знань, умінь і навичок, які відображають його здатність і готовність приймати ефективні рішення, застосовувати оптимальні методи і способи професійної педагогічної діяльності з використанням засобів мультимедіа.

Із урахуванням особливостей професійної діяльності майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа визначено критерії та показники сформованості відповідної професійної компетентності: *когнітивно-мотиваційний критерій* (характеризує наявність методологічних, теоретичних і технологічних знань, які інтегрують загальні знання в галузі інформаційно-комунікаційних технологій та педагогічні знання з використання мультимедіа, відображає потреби, мотиви, установки, ціннісні орієнтири майбутнього вчителя стосовно використання інформаційно-комунікаційних технологій, мультимедійних технологій, фіксує інтерес майбутнього вчителя до інформаційно-комунікаційних технологій, а також установку на розвиток професійної компетентності з мультимедійних технологій); *професійно-методичний критерій* (включає вміння знаходити, опрацьовувати, зберігати та використовувати здобуту інформацію для досягнення педагогічно й особистісно значущих цілей, досвід методично правильно й доцільно застосовувати мультимедіа у професійній діяльності); *практично-рефлексивний критерій* (характеризує вміння здійснювати самооцінку щодо ефективності використання мультимедіа у професійній діяльності, оцінювати результати впливу мультимедіа на якість засвоєння навчального матеріалу; визначає здатність до самоаналізу власної педагогічної діяльності за рахунок її критичного аналізу та коригування).

На основі визначених критеріїв та їх показників схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа: високий, достатній, середній та початковий.

4. Розроблено модель підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності, яка охоплює мету, завдання, компоненти, блоки, етапи, форми, методи та результат. Обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови, що сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності: удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа шляхом введення спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”; включення майбутніх учителів у пізнавальну діяльність з вивчення мультимедійних технологій із застосуванням традиційних та інноваційних методів; формування в майбутніх учителів установки на саморозвиток компетентності з мультимедійних технологій під час педагогічної практики.

Для реалізації першої умови було розроблено спецкурс „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”, який був орієнтований на формування у студентів знань у галузі основних закономірностей процесу інформатизації суспільства й освіти та методики їх використання у процесі трудового навчання. Друга умова реалізовувалася на основі впровадження традиційних (словесні, наочні, практичні), активних (проблемні, пошукові, дослідницькі) та інтерактивних (метод проектів, метод Press, мозковий штурм, метод Case-study тощо) методів навчання. Третя умова передбачала становлення і розвиток у майбутніх учителів технологій

установки на саморозвиток професійної компетентності з мультимедійних технологій шляхом формування їх мотиваційної сфери і формування у них рефлексивних умінь під час педагогічної практики.

Порівняльний аналіз нульового, проміжного і контрольного зрізів показав, що в експериментальній групі, де реалізовувалися організаційно-педагогічні умови, студенти експериментальної групи в більшості своїй досягли високого (12,3 %) та достатнього (50,9 %) рівня сформованості професійної компетентності до використання мультимедіа. Студенти контрольної групи мали значно нижчі показники (відповідно 4,5 % та 32,9 %).

Дисертаційне дослідження не вичерпує повністю проблеми підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності. До можливих напрямів подальших досліджень можна віднести складання підручників і методичних посібників, зорієнтованих на вивчення мультимедійних технологій навчання; вдосконалення змісту і методики формування професійної компетентності майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа, обґрунтування вибору технічних і програмних засобів, на основі яких можливо створювати електронні навчально-методичні комплекси.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1. Захаревич М. А. Мультимедіа у розвитку інформаційної культури студентів / М. А. Захаревич // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тични / [гол. ред. М. Т. Мартинюк]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Ч. 3. – С. 84–89.

2. Захаревич М. А. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів засобами мультимедіа / М. А. Захаревич // Проблема підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини / [ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Вип. 6. – Ч. 1. – С. 179–184.

3. Захаревич М. А. Мультимедіа як засіб інформатизації навчального процесу / М. А. Захаревич // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини / [ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – № 40. – С. 41–47.

4. Захаревич М. А. Підвищення педагогічної ефективності навчання при використанні мультимедіа / А. Г. Грітченко, М. А. Захаревич // Збірник наукових праць “Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми”. – К. ; Вінниця : ДОВ Вінниця, 2012. – С. 134–140.

5. Захаревич М. А. Модель професійної підготовки майбутнього вчителя технологій до застосування мультимедіа / М. А. Захаревич // Проблема підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – Вип. 7, ч. 1. – С. 49–54.

6. Захаревич Н. А. Организационно-педагогические условия формирования профессиональной компетенции учителя технологий по использованию мультимедиа в будущей профессиональной деятельности / Н. А. Захаревич // Весник

академии знаний : всерос. журн. – Краснодар, 2013. – № 4 (7). – С. 126–131.

Опубликовані праці апробаційного характеру

7. Захаревич Н. А. Оптимизация процесса подготовки будущего учителя технологий к использованию мультимедиа в профессиональной деятельности / Н. А. Захаревич // Технологическое образование: Теория и практика : материалы науч.-практ. конф. с междунар. участием. – Ульяновск : УлГПУ, 2013. – С. 68–71.

АНОТАЦІЇ

Захаревич М. А. Підготовка майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань, 2014.

У дисертації досліджено проблему підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності.

Доведено, що цей процес найбільш успішно здійснюється завдяки таких організаційно-педагогічних умов: удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій до використання мультимедіа шляхом введення спецкурсу „Мультимедіа у професійній діяльності вчителя технологій”; включення майбутніх учителів у спільну діяльність з вивчення проблем становлення та розвитку використання мультимедіа на основі проблемно-пошукових та проектних методів; формування в майбутніх учителів установки на саморозвиток компетентності до використання мультимедіа-технологій під час педагогічної практики.

Розроблено й апробовано модель підготовки майбутнього вчителя технологій до використання мультимедіа у професійній діяльності, яка охоплює мету, завдання, компоненти, блоки, етапи, форми, методи та результат. Охарактеризовано критерії та показники сформованості професійної компетентності студентів до застосування мультимедіа у майбутній професійній діяльності;

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології в освіті, мультимедіа, професійна компетентність майбутнього вчителя технологій, студенти педагогічного університету, педагогічні умови, модель.

Захаревич Н. А. Подготовка будущего учителя технологий к использованию мультимедиа в профессиональной деятельности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины. – Умань, 2014.

В диссертации исследована проблема подготовки будущего учителя технологии к использованию мультимедиа в профессиональной деятельности.

Выяснение современного состояния подготовки будущего учителя технологий к использованию мультимедиа в профессиональной деятельности дало основания для констатации недостаточного использования возможностей информационно-коммуникационных технологий с целью формирования и развития профессиональной компетенции будущих специалистов. Причиной этого является

недостаточная разработанность внедрения и использования в учебно-воспитательном процессе средств мультимедиа.

Анализ теории и педагогической практики показал актуальность исследования процесса подготовки будущего учителя технологий к использованию мультимедиа как неотъемлемого фактора становления профессиональной компетенции и самореализации. На основе анализа психолого-педагогической литературы были определены основные направления решения задачи подготовки будущего учителя к использованию мультимедиа в современных условиях информатизации образования и необходимостью общеобразовательных учебных заведениях.

Раскрыта суть понятия мультимедиа – информационно-коммуникационная технология, позволяющая хранить и работать на одном носителе с разными типами данных: реалистичными отражениями, статическими и движущимися, высококачественным стереозвуком, компьютерной графикой, анимацией и широким спектром аудио- и видеоэффектов. В своем высшем проявлении технология мультимедиа перерастает в систему виртуальной реальности.

Использование мультимедиа в процессе технологической подготовки позволяет учащимся работать с учебными материалами по разному – он сам решает, как изучать материалы, как применять интерактивные возможности средств информатизации, и как реализовать совместную работу со своими одноклассниками. Таким образом, ученики становятся активными участниками образовательного процесса.

Профессиональная компетентность будущего учителя технологий к использованию мультимедиа актуализирует разработку подходов к использованию потенциала мультимедиа-технологий для развития личности студента, повышает уровень его креативности, способствует развитию способностей альтернативного мышления, формирует навыки разработки стратегий поиска решения практических задач, дает толчок к прогнозированию результатов использования принятых решений на основе моделирования изучающих объектов, явлений, процессов, взаимосвязей между ними в области профилирующего предмета.

Профессиональная компетентность будущего учителя технологий к использованию мультимедиа имеет в составе три компонента: когнитивно-мотивационный (характеризует наличие методологических, теоретических и технологических знаний, которые интегрируют общие знания в области информационно-коммуникационных технологий и педагогические знания по использованию мультимедиа, отражает потребность, мотивы, установки, ценностные ориентиры будущего учителя по использованию ИКТ, мультимедиа-технологий, фиксирует интерес учителя к информационно-коммуникационным технологиям, а также установку на развитие профессиональной компетентности с технологий мультимедиа), профессионально-методический (включает умение находить, обрабатывать, хранить и использовать полученную информацию для достижения педагогически и личностно значимых целей, методически правильно и целесообразно применять мультимедиа в профессиональной деятельности) и практико-рефлексивный (характеризует умение осуществлять самооценку по эффективности использования мультимедиа в профессиональной деятельности, оценивать результаты воздействия мультимедиа на качество усвоения учебного материала, определяет способность к самоанализу собственной педагогической

деятельности за счет ее критического анализа и корректировки).

Охарактеризованы уровни профессиональной компетентности будущего учителя технологий к использованию мультимедиа: высокий, достаточный, средний и начальный.

Обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия формирования профессиональной компетенции учителя технологий к использованию мультимедиа в профессиональной деятельности, а именно: совершенствование содержания профессиональной подготовки будущих учителей технологий к использованию мультимедиа путем введения спецкурса „Мультимедиа в профессиональной деятельности учителя технологии”, включение будущих учителей в познавательную деятельность по изучению мультимедийных технологий с применением традиционных и инновационных методов, формирование у будущих учителей установки на саморазвитие компетентности с мультимедийных технологий во время педагогической практики.

Педагогическая эффективность организационно-педагогических условий доказана в ходе формирующего этапа эксперимента, что подтверждает правомерность гипотезы исследования.

Ключевые слова: информационно-коммуникативные технологии в образовании, мультимедиа, профессиональная компетентность будущего учителя технологий, студенты педагогического университета, организационно-педагогические условия, модель.

Zakharevych N. A. training future teachers to use multimedia technology in professional activities. – On the right of manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Uman State Pedagogical University named Paul Ticino. – Uman, 2014.

The thesis deals with the problem of training future teachers to use multimedia technology in professional activities.

Proved matched this process nayilsh successfully carried out through the following organizational and pedagogical conditions: improving the content of training future teachers to use multimedia technology by introducing the course „Multimedia in the professional work of the teacher technology”, including future teachers in the joint activity for the Study of the formation and development of the use of multimedia-based retrieval problem and design methods, the formation of future teachers for self-installation expertise for use of multimedia technologies in educational practice.

Developed a model of training future teachers to use multimedia technology in professional work, which includes goals, objectives, components, blocks, describes the criteria and indicators of formation of professional competence of students to use multimedia in their future careers;

Key words: information and krmunikatsiyi technology in education, media, professional competence of a teacher of technology, students of pedagogical universities, pedagogical conditions, functional model.

Підписано до друку 20.03.2014 р. Формат 60х90/16.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100. Зам. 23.

«Видавництво “Науковий світ”»[®]
Свідоцтво ДК № 249 від 16.11.2000 р.
м. Київ, вул. Боженка, 23, оф. 414.
200-87-15, 050-525-88-77
E-mail: nsvit@mail.ru
Сайт: nsvit.cc.ua